

Ole Petter Blestad
Rustadvegen 18
2420 Trysil

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Tufsingdeltaet NR - Lille Sølensjø NR - Tanarkjølen NR - dispensasjon - ringmerking av fiskeørn

Statsforvalteren i Innlandet gir Trysil Ringmerkingsgruppa v/ Ole Petter Blestad dispensasjon fra fredningsforskriftene for Tufsingdeltaet naturreservat, Lille Sølensjø naturreservat og Tanarkjølen naturreservat for å ringmerke fiskeørn i årene 2021-2023. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ; verneforskriften for Tufsingdeltaet naturreservat punkt IX og verneforskrift for Tanarkjølen naturreservat § 6. Les vurderinger og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

Statsforvalteren viser til søknad med vedlegg mottatt på e-post av 10.06.2021 samt til telefonsamtale av 05.07. for oppklarende spørsmål. I søknaden søkes det om tillatelse til å ringmerke fiskeørn i reirene i Tufsingdeltaet NR, Lille Sølensjø NR og Tanarkjølen NR i årene 2021-2025. Ringmerkingen er aktuell i perioden 10.-30. juli hvert år.

Ringmerkingen ønskes gjennomført ved å besøke reirene 1-2 ganger i omsøkte periode og gjennomføres med bruk av stige samt å klatre opp i reiret.

Søker har gjennomført dette tiltaket igjennom en rekke år. Det opplyses at ringmerkeren har 35 års erfaring med ringmerking av fiskeørn og har vært medlem av NOF i 40 år. Det opplyses i tillegg at rovfugler og ugler er et satsningsområde for Trysil ringmerkingsgruppa, ringmerkingen blir gjennomført med hjelp fra Fjellstyret.

Pr. telefon ble det opplyst at omsøkte ringmerking gjennomføres i samarbeide med Stavanger Museum v/Ringmerkingssentralen, samt at Norsk Institutt for Naturforvaltning (NINA) ved flere tidligere anledninger har brukt data om fiskeørn innsamlet som resultat av omsøkte tiltak.

Søker ønsker i tillegg å få avklart om de kan få generell tillatelse til å ringmerke i andre verneområder der fiskeørn i framtiden skulle etablere seg.

Statsforvalteren vurderer kun de reirplassene som ligger innenfor reservatgrensene.

Lovgrunnlag

Lille Sølensjø NR (Rendalen kommune)

Lille Sølensjø naturreservat ble utvidet ved kongelig resolusjon 21. juni 2017 og avløste da den tidligere forskriften av 18. desember 1981. Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av spesielle landskapsformer, våtmarksområder med et rikt fugleliv og gammel gran- og furuskog som har særskilt betydning for biologisk mangfold.

Ifølge verneforskriften for Lille Sølensjø naturreservat § 3 b er dyrelivet, herunder reirplasser, og hiområder vernet mot skade, ødeleggelse og unødigg forstyrrelse. Verneforskriften har ikke noen spesifikk hjemmel til tiltaket som er omsøkt. Tiltaket må derfor vurderes etter naturmangfoldloven § 48 hvor forvaltningsmyndigheten etter første ledd første alternativ kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det *ikke strider* mot vernevedtakets formål og *ikke kan* påvirke verneverdiene nevneverdig. Naturmangfoldloven § 48 skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Tufsingdeltaet NR (Os kommune)

Tufsingdeltaet naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon 18. desember 1981. Formålet med opprettelsen av Tufsingdeltaet naturreservat er å bevare et viktig våtmarksområde i sin naturgitte tilstand og å verne om de spesielle landskapsformene, vegetasjonen, det rike og interessante fuglelivet og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

I 2002 fikk området status som Ramsar-område på grunn av sin viktige rolle som hekke-, raste- og beiteområde for fuglearter som er truet på internasjonalt plan. I juli 2003 ble det vedtatt en forvaltningsplan for Tufsingdeltaet NR med føringer for forvaltningen av reservatet.

Ifølge fredningsforskriften for Tufsingdeltaet NR punkt IV.2, er pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir, egg fredet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser. Verneforskriften punkt IX åpner imidlertid opp for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

Tanarkjølen NR (Åmot kommune)

Tanarkjølen naturreservat ble opprettet 7. desember 2001. Formålet med fredningen er å bevare i naturtilstand og som landskapselement et minero-ombrotroft myrkompleks med eksentriske planmyrer med regelmessige strukturer, med tilhørende vegetasjon og fauna.

Ifølge verneforskriften for Tanarkjølen naturreservat § 3 punkt 2 er dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder fredet mot skade og ødeleggelse. Verneforskriften § 6 åpner imidlertid opp for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsforskriften for vitenskapelige undersøkelser dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

Statsforvalterens vurdering

Generelt

Etter naturmangfoldloven § 7 skal vedtak som berører naturen vurderes etter de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12, vurderingene skal fremgå av beslutningen.

Det framgår av nml. § 8 at «kunnskapsgrunnlaget» skal være oppfylt før myndighetene fatter vedtak i saken. I naturmangfoldloven § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Den generelle kunnskapen om dyre- og plantelivet i de aktuelle verneområdene vurderes som god. Det foreligger dokumentasjon av verneverdier, blant annet gjennom verneplanprosesser med tilhørende naturfaglige registreringer, fagrapporter, generell kunnskap om sårbarhet for forstyrrelser i områdene, registreringer av arter i Naturbase og Artskart. Kunnskapsgrunnlaget er derfor vurdert som tilfredsstillende jf. § 8. Førre var-prinsippet etter nml. § 9 blir dermed ikke vurdert som relevant i saken.

Vurderinger knyttet til søknaden

En lang rekke sjeldne, sårbare og truede fuglearter opptrer i de tre aktuelle naturreservater. Områdene representerer svært sentrale leve- og rasteplasser for fugl, og forstyrrelser i raste og hekketider skal så langt det er mulig unngås.

Innlandet fylke og især gamle Hedmark fylke har en vesentlig del av den norske hekkebestand av fiskeørn, hvilket gjør det aktuelt å følge bestanden sin utvikling akkurat her. I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det er få andre dispensasjonssaker i de tre aktuelle reservatene. Statsforvalteren anser det som viktig at en i størst mulige grad unngår aktiviteter i naturreservatet som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre til skader på plante- og dyreliv. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet må i nåtid og framtid tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder og hvor tiltakene finner sted «bit for bit». Dette gir risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få negative konsekvenser for artenes bevaringsstatus.

Et naturreservat er den strengeste verneformen med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller spesielle naturtyper som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Utviklingen i naturreservater skal være mest mulig naturstyrt. Stillhet og minimale inngrep fra menneskelig aktivitet er et av karaktertrekkene ved urørt natur. Statsforvalteren ønsker likevel å legge til rette for at naturreservater i noen grad kan brukes til vitenskapelige formål og overvåking av ulike arter, uten at det går på bekostning av verneverdiene.

Ut ifra beskrivelsen av søknaden ser vi at det er gjennomført en langvarig og systematisert ringmerking av fiskeørn i og nær de aktuelle naturreservater. Det foreligger lang erfaring med å gjennomføre tiltaket og det har ikke tidligere vært meldt om konflikter i forhold til verneformål og verneverdier ved tidligere gjennomførte ringmerkinger i Tufsing deltaet NR, Lille Sølensjø NR og Tanarkjølen NR.

Gjennomføring av selve ringmerkingen vil uunngåelig medføre en lokal og relativt kortvarig forstyrrelse av fiskeørn og andre arter som oppholder seg nær reiret. Registrering av tilstanden og overvåking av utviklingen av verdiene i våre verneområder er imidlertid nødvendig for å kunne konstatere eventuelle endringer, samt for at forvaltningsmyndigheten skal ha et best mulig kunnskapsgrunnlag tilgjengelig. Ringmerking kan i noen grad bidra til dette, da trekkruter blant annet i forbindelse med klimaendringer forventes å endre seg over tid. I denne saken legges det til stor vekt at tiltaket er gjennomført i hhv. Tufsingdeltaet NR, Lille Sølensjø NR og Tanarkjølen NR med lang kontinuitet og at det vil være uhensiktsmessig å få «hul i tidsserien» for ringmerkingen. Forstyrrelsene og konsekvensene av ringmerkingen vurderes å være forbigående og den samlede belastningen vurderes derfor som relativt begrenset, jf. nml. § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning.

Imidlertid vil en, i tråd med nml. § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, vektlegge at innfangning og merking skal utføres av kyndig personell med lang erfaring fra tilsvarende prosjekter. Så lenge vilkårene blir fulgt, anses nml. § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver ikke for å ha relevans i denne saken. Med dette som bakteppe, kan vi ikke se at ringmerking på nærmere fastsatte vilkår, vil innebærer noen vesentlig skade på naturmangfoldet innenfor de tre aktuelle naturreservater, så lenge forstyrrelseeffekten minimaliseres.

Det er imidlertid ikke aktuelt å gi «generelle dispensasjoner» i verneområder der fiskeørn i framtiden skulle etablere seg. Vi ønsker å understreke at det i aktuelle sak er tillagt stor vekt at reservatene (Tufsingdeltaet NR, Lille Sølen sjø NR og Tanarkjølen NR) inneholder en lang tidsserie av data i relasjon til ringmerking. I aktuelle sak oppveies ulempene av omsøkte tiltak av behovet for å fortsette det systematiserte arbeidet med ringmerkingen i de tre reservatene. Dersom det i fremtiden kommer flere søknader om denne typen aktivitet fra ulike aktører i slike naturreservater, vil belastningen på fiskeørn i Innlandet potensielt bli for stor, og dette er noe Statsforvalteren er oppmerksom på. Dersom denne situasjonen oppstår, må det gjøres en nærmere vurdering av totalbelastningen på området opp mot verneformålet og verneverdiene. For å følge og evaluere omsøkte ringmerking finner Statsforvalteren det rimelig bare å gi tillatelse for en treårig periode.

Statsforvalteren kjenner ikke til at andre aktører har planer om å gjennomføre lignende ringmerking i områdene. Siden ringmerking krever inngående kjennskap til fugler, og gruppen av A-sertifiserte ringmerkere i Innlandet er forholdsvis begrenset, kan ikke Statsforvalteren se at innvilgelse av søknaden vil kunne få store presedensvirkninger. Dispensasjonen vil imidlertid kunne ha en viss presedens i forhold til tilsvarende ringmerkingsprosjekter knyttet til verneområder.

Vedtak

Statsforvalteren i Innlandet gir Trysil Ringmerkingsgruppa v/ Ole Petter Blestad tillatelse til ringmerking av fiskeørn i Tufsingdeltaet NR, Lille Sølen sjø NR og Tanarkjølen NR. Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, verneforskriften for Tufsingdeltaet naturreservat punkt IX og verneforskrift for Tanarkjølen naturreservat § 6. Tillatelsen er gitt på følgende vilkår:

1. Innfangning- og ringmerking av fugler skal foregå i perioden fra og med 10. juli til og med 30. juli. I årene 2021-2023.
2. Ringmerkingen gjennomføres alltid ved ledelse av A-sertifisert ringmerker.
3. Ferdsel og aktivitet skal minimaliseres og foregå på en slik måte at fuglelivet i naturreservatet og de ringmerkede fuglene påføres minst mulig forstyrrelse og stress.
4. Fuglene skal håndteres raskt og varsomt, og skal slippes fri så raskt som mulig. Det er ringmerker sitt ansvar å ta de nødvendige forholdsregler for eksempel å vurdere om ungene tåler ringmerkingen og at ikke foreldrefugler skremmes bort i en lengre periode.
7. Ringmerkingen skal bare skje på de reirplassene som er vedlagt på kart i søknaden.
8. Reirene må ikke bli beskadiget av tiltaket.
9. Ringmerkede fugler skal legges inn i RingAccess (Stavanger Museum v/Ringmerkinssentralen). Senest 1. november de tre aktuelle årene skal Statsforvalteren ha en enkel rapport om ringmerkingen.
10. Denne tillatelsen skal medbringes i felt i tilfelle av kontroll.
11. Dersom ikke vilkårene overholdes kan tillatelsen bli trukket tilbake.

Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriftene, og ikke i forhold til annet lovverk. Vi forutsetter at andre nødvendige tillatelser blir brakt i orden, herunder tillatelse fra grunneier. Vi forutsetter også at «Forskrift om innføring og innsamling av vilt for

vitenskapelige eller andre særlige formål» blir fulgt.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 28. Klagefristen er 3 uker fra dette brevet er mottatt. Eventuell klage på vedtaket skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren.

Med hilsen

Steinar Fossum (e.f.) avdelingsdirektør
Fung. avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

ÅMOT KOMMUNE	Postboks 65	2451	RENA
OS KOMMUNE	Rytrøa 14	2550	OS I ØSTERDALEN
RENDALEN KOMMUNE	Hanestadveien 1	2484	RENDALEN
Statens naturoppsyn (SNO lokalt)			